

METODIKA PRO UČITELE

VÝUKOVÁ HODINA	SLASTI, PASTI A STRASTI ÚVĚRŮ A PŮJČEK
VZDĚLÁVACÍ OBLAST	Člověk a společnost
KLÍČOVÉ KOMPETENCE	Kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní, sociální a občanská kompetence
ČAS	standardně: 90 minut (dle toho, jak jsou žáci zvyklí pracovat ve skupinách) alternativa: 45 minut – téma je složité, proto doporučujeme zkrácení jen v krajním případě (potom navrhneme zkrátit bod 4 – zjednodušit zadání a následnou diskusi, vypustit bod 6 a zjednodušit všechna zadání, například ve druhé aktivitě jmenovat jen jeden důvod, neprodiskutovávat a rovnou ho říci apod.)
PŘIBLIŽNÝ VĚK ŽÁKŮ	8.–9. třída
CÍLE HODINY	Žák: 1. Rozlišuje na konkrétních příkladech, co je a co není vhodný úvěr/půjčka. 2. Rozpoznává klasické triky obchodníků v oblasti půjček a úvěrů. 3. Poměří si svá přání, tužby a očekávání s realitou obvyklých příjmů. 4. Popíše příčiny a důsledky finančně nezodpovědného chování.
POMŮCKY	Pracovní listy, pastelky nebo fixy, žáci případně mohou používat kalkulačku, pokud budou chtít.

DOPORUČENÍ: Jak pracovat s časem a instrukcemi? **Instrukce** jsou záměrně v pracovním listu napsány písemně, aby se žáci nemuseli často doptávat. V instrukcích nejsou časové údaje (abyste je mohl(a) měnit a upravovat dle své potřeby). **Čas na splnění úkolu** doporučujeme jednak u každého bodu/úkolů říci, jednak jej **napsat na tabuli**. Dále doporučujeme stanovit v každé skupině časoměřiče, který má za úkol hlídat čas, a podporovat tak skupinu, aby úkol splnila v daném časovém limitu. Žáci se tím **učí pracovat s časem**, což je důležitá životní dovednost.

Evokace

1. Co bych všechno chtěl.

- Představte žákům název a cíle dnešní výuky.
- Nastolte žákům následující situaci: Představte si, že je vám 25 let, jste ženatí/vdané a brzy budete mít rodinu.
- Zadejte žákům, ať napíší do pracovního listu, co by chtěli rozhodně mít, tedy koupit si.
- Nechte žáky samostatně odpovědět. Jejich odpovědi s nimi nikterak v tuto chvíli neprobírejte – vrátíme se k nim v aktivitě č. 3.

7 min.

Po zadání úkolu omezte čas na zpracování na 4 minuty. Žáci pracují samostatně každý za sebe.

Uvědomění si významu

2. Osobní deníky. Zadejte žákům, ať si přečtou dva deníky z pracovního listu a ať odpoví na dvě otázky:

- Proč se Jana Novotná z prvního deníku cítí šťastně a je schopná s penězi vyjít?
- V čem udělala rodina Marcely Kohoutové z druhého deníku chybu, že má dnes tak vážné problémy?

15 min.

Žáci čtou a odpovídají na otázky samostatně.

Poté **žáky rozdělte do skupin po 4** a zadejte jim, ať:

- a. každý nejprve představí svůj názor;
- b. se jako skupina shodnou na tom, jak to skutečně je.

Na závěr postupně **jednotlivé skupiny řeknou jednu myšlenku** – střídají se.

2b. Alternativní úkol:

V případě kratší časové dotace je možné nepracovat ve skupinách, ale pouze po dvojicích.

Reflexe a nová evokace

3. Na co bych si musel půjčit? Nastolte následující situaci: „Představte si, že máte průměrný plat – 23 000 Kč hrubého. Z toho zaplatíte daně, sociální a zdravotní pojištění, nájem bytu, základní jídlo a oblečení a cestu do práce. Z těch 23 tis. se zaplatí to všechno a zbude vám 8 tis. Kč měsíčně. A nezapomeňte, že jste na tom ještě dobře – většina lidí průměrný plat nemá.“

8 min.

Vyzvěte žáky, ať se vrátí na začátek – k aktivitě č. 1 (ve svém pracovním listu) a ať:

- odhadnou, co z jejich seznamu stojí kolik peněz. Odhady zkonzultují se svým sousedem, mohou se případně poradit i s vámi;
- zeleně označí, na co budou ze svého (průměrného) platu mít, a červeně označí, na co by si museli půjčit.

Zadejte časový limit 5 minut. K bodu 1 se ještě vrátíme v závěrečné reflexi (bod 7).

Uvědomění si významu

30 min.

4. **Špatná nebo dobrá půjčka?** Úkolem žáků je zhodnotit, na co by si vzali půjčku a na co ne. Popište následující situaci:

„Představte si, že je vám 25, jste ve své první práci a se svým partnerem (partnerkou) plánujete svatbu. Berete oba okolo 17 tis. čistého, ale rádi byste měli brzy dítě a jeden příjem se tak sníží na úroveň mateřské. Takže vaše příjmy spadnou ze společných 34 tis. na 28 tis. I z toho ale zvládáte ušetřit nějakých 5 tis. korun měsíčně.“

Zadejte žákům následující postup (je uveden i v pracovním listě):

- Seřaď jednotlivé nápady na půjčky jako ve škole od nejlepšího (1) po nejhorší (5).
- Ve dvojici se sousedem porovnejte vaše známkování nápadů.
- Společně napište každý do své tabulky důvody, proč je taková půjčka dobrý nebo špatný nápad.
- Své pořadí nyní můžete změnit.

Celkem by A–D mělo zabrat max. 20 minut. Následně ke každému bodu vyzvěte dvě nebo tři dvojice (mělo by se dostat na všechny), aby uvedly svou známku a především důvody. Důvody zapisujte na tabuli.

DELŠÍ ALTERNATIVA

aktivita na jednu vyučovací hodinu

- Žáci nejdříve pracují samostatně (ne ve dvojicích) dle stejného zadání.
- Pak ve skupinách po pěti – mají za úkol představit si své názory a shodnout se na společném řešení.
- Společně delegují mluvčího.
- Žáci vytvoří kruh, všichni mluvčí jsou uvnitř kruhu.
- Mluvčí v kruhu přesvědčují ostatní mluvčí, že názor jejich skupiny je správný.
- Ostatní nesmí do diskuse mluvčích zasahovat, ale: v případě, že se některý mluvčí ocitne pod tíhou argumentů v tísní, může si jeho skupina (nikoliv mluvčí samotný) vybrat timeout. Všichni mluvčí se v takovém případě rozprchnou do svých skupin, které se je snaží „naladovat“ novými argumenty podobně jako kouč v hokeji. Omezte dobu timeoutu na půl minuty, maximálně na minutu.
- Celou diskusi mluvčích omezte na 15 minut.
- Na závěr proveďte reflexi:
  - sepište argumenty, které padly v diskusi
  - reflektujte, jaký byl rozdíl mezi prací ve skupině (snaha najít společný názor) oproti práci skupiny mluvčích (snaha prosadit svůj předem vytvořený názor)

Metodika je silně zaměřená na rozvoj sociálních kompetencí a na hluboké porozumění tématu, ale časově je podstatně náročnější.

Nález	Známka (1–5)	Proč je to dobrý / špatný nápad?
Chceme si před mateřskou ještě užít, tak si půjčíme na dovolenou.	5	<i>Dovolená je fajn, ale člověk se vrátí a peníze jsou fuč. A půjčka se splatit musí...</i>
Půjčíme si na nové auto, to naše už je staré a opravy nás stojí hodně peněz. Také hodně žere.	2	<i>Sice budeme splácet auto, ale zase ušetříme na benzínu a na opravách starého.</i>
Půjčíme si na koupi bytu, protože se nám nechce platit nájem.	1	<i>Sice budeme splácet hypotéku, ale zase ušetříme na úrocích. A nakonec bude byt uatš.</i>
Půjčíme si na novou televizi a sedací soupravu. To, co nám nabízejí rodiče, je už nemoderní.	3	<i>Je to trochu rozmar – kupovat si nové vybavení, když starší ještě slouží. Ale zase dlouho vydrží..</i>
Půjčíme si a budeme obchodovat na burze – snad budeme mít štěstí a něco vyděláme.	4	<i>Na burze se dá snadno vydělat, ale i snadno prodělat. A tak bychom mohli být nakonec bez auta i bez uábytku – jen s dluhem.</i>

Nový supermobil jen za 10 % ceny!

10% hned a mobil je Váš dalších 10% každý měsíc po dobu 10 měsíců

Zaplatíme tak jen o 10 % více. Původně stojí mobil 10 tis. korun, ale my jej koupíme za 1000 Kč a pak po dobu 10 měsíců dáváme vždy každý měsíc 1000 Kč. Zaplatíme 11 × 1000 Kč, celkem 11 000 Kč. Tedy jen o 10 % více.

5. **Není všechno zlato, co se třpytí.** Představte žákům následující nabídku (je uvedena i v pracovních listech):

- Úrok činí 10 %, protože jsi zaplatil o 10 % více.
- Úrok činí přibližně 12 % – měl jsi 11 splátek rozvržených na 10 měsíců (jednu hned na začátku). Neplatil jsi tudíž celý rok – úrok se tím zvyšuje přibližně o další 2 %.
- Úrok činí přibližně 21 %, protože jsi v průměru dlužil jen 5 tis. Kč (10 tis. na začátku, o korun na konci) a protože jsi nedlužil celý rok, ale jen 10 měsíců.

Zástupci skupin prezentují a odůvodňují své rozhodnutí. Správná varianta: C – přibližně 21 %.

Vysvětlíte správnou variantu a ujistíte se, že žáci důvody pochopili. Můžete případně na tabuli nakreslit graf dlužné částky po jednotlivých měsících.

8 min.

